POŠTARINA PLAĆENA U GOTOVU

ŽIVOT S CRKVOM

LITURGIJSKI TJEDNIK

GOD. III. 18·IV·1937· BR. 21.

25503

SADRŽAJ:

	Str.
Naslovna slika	2
Crkveni kalendar	4
III Nedjelja po Uskrsu	5
SV. MISA III NEDJELJE PO USKRSU	9
Sv. Juraj, mučenik	27
Sv. Misa — žarište našeg duhovnog života	32
Kristovi mučenici	40
Pijo X obnovitelj crkvene glazbe	44
Liturgijski dan za splitsko-makarsku biskupiju	46
Poruke i molbe uprave	47
Izdanja Knjižnice »Zvijezda Mora« - Hvar	48

Naslovna slika

Naša naslovna slika prikazuje sv. Kaja Papu, rodom Dalmatinca iz Solina, koji je sjedio na katedri Sv. Petra od g. 283—296, te je po hronološkom redu bio osamnaesti Papa. Osim njega Dalmacija je dala papinstvu i Ivana IV (640—642), koji je kao papa pokazao veliku ljubav i požrtvovnost za svoju domovinu, opljačkanu i zarobljenu od barbara. Sv. Kajo bio je u rodu sa carem Diokleciianom. Imao je brata svećenika sv. Gabina. Stanovali su skupa u Rimu, u kući koja je kasnije pretvorena u kršćansku crkvu, pa je nosila naslov po vlasniku kuće »Titulus Gaii«. Pošto je Gabin imao kćer Suzanu, ta se crkva zove od najstarijih vremena do danas imenom sv. Suzane, djevice i mučenice. Na fasadi ove crkve izradio je glasoviti arhitekt Karlo Maderno kipove sv. Kaja, sv. Gabina i sv. Suzane.

Sv. Kajo bio je papa. Od vremena apostolskih prvo mjesto u crkvenoj hijerarhiji nosio je uvijek: rimski biskup. Rimskom biskupu bile su podložne sve druge kršćanske crkve, kako su već u drugom stoljeću pisali sv. Irenej i sv. Ignacije Antiohijski. Prvi pape sve do Viktora I (189—199) bili su pokopani kod groba sv. Petra na Vatikanu. Od 3 vijeka pa do epohe mira pape su redovito bili pokapani u katakombama sv. Kalista u posebnoj kripti. Natpisi na grobovima prvih papa bili su veoma jednostavni. Svi napisani u grčkom jeziku, koji je bio službeni jezik Crkve u prvim stoljećima. Samo ime, a iza imena svečani naslov: Episkopos (biskup). I ništa više. Papa Kajo bio je također pokopan u katakombama sv. Kalista u posebnoj kripti. Grobnice prvih papa jesu nešto jedinstvena na svijetu. Jednostavne, ozbiljne i tajinstvene. Pričaju nam epske borbe prve Crkve. Naokolo mahovina, vlaga, grobni mir i škrto svijetlo dalekog sunca. Ništa ne smeta ovoj tišini. Ovdje je carstvo Mira. Ovdje vlada »PAX CHRISTI« suvereno i gordo. Na grobu sv. Kaja čita se jasno ovaj nadgrobni natpis u grčkom jeziku: Ovdje je sahranjen biskup Kajo dne 22 aprila. Bio je čašćen od kršćana kao svetac (confessor), ali ne kao mučenik. Zadnji papa koji je bio pokopan u ovim katakombama, je Milcijad (311—314). Sjećajući se groba sv. Kaja u rimskim katakombama, u tom najplemenitijem i najodličnijem grobištu čitavog kršćanskog svijeta, naša se misao zaustavlja na njegovo svetište, na malenu crkvu u Solinu, njegovom zavičaju. Na tim žalosnim ruševinama bijeli se crkvica sa zvonikom kao znak pobjede kršćanstva, kao slava sinu Dalmacije, koji se uspeo na Petrovu Katedru, onu Katedru koja svijetli s istinom i ljubavlju čitavom čovječanstvu, jer smo i mi svjedoci triju znamenitih enciklika ovogodišnjeg slavnog Uskrsa.

Crkveni kalendar

III. NEDJELJE PO USKRSU: 18—24 TRAVNJA.

Nedjelja 18 IV: TREĆA NEDJELJA PO USKRSU. — Misa kao niže (r. bijelo). Spomen osmine sv. Josipa. Danas nas sv. Crkva pripravlja na Spasiteljev odlazak, na Njegovo Uzašašće u nebo, kamo moraju i naše misli biti uprte, jer i mi ćemo skoro — tko prije, tko kasnije — ići, da zauzmemo mjesto što nam ga Krist svojom mukom pripravi. Preko dana razmišljajmo riječi iz nedjeljne sv. Mise: **»Trebalo je da Krist trpi i uskrsne od mrtvih i tako uđe u slavu svoju.«**

Ponedjeljak 19 IV: Šesti dan u osmini sv. Josipa. — Misa (ruho bijelo) u Kniewaldovu Misalu str. 414, ili zavjetna, ili za pokojne (r. crno). Preko dana molimo: **»O brižni čuvaru Božanske obitelji, sv. Josipe, brani odabrano potomstvo Isusa Krista!«**

Utorak 20 IV: Sedmi dan u osmini sv. Josipa. — Misa (ruho bijelo) kao na str. 414 u Kniewaldovu Misalu, ili zavjetna, ili za pokojne (ruho crno). — Preko dana utječimo se sv. Josipu moleći: **»Daj da uzmognemo sveto živjeti, blaženo preminuti i u nebu vječno blaženstvo zadobiti.«**

Srijeda 21 IV: Osmina svetkovine sv. Josipa. — Misa (ruho bijelo) na str. 414 Kniewaldova Misala. — Spomen sv. Anselma, biskupa i crkvenog učitelja, kako u Kniewaldovu Misalu str. 688. Preko dana upravljajmo Bogu molbu: **»Bože, zaslugama i zagovorom sv. Josipa učini nas dionicima nebeske slave!«**

Četvrtak 22 IV: Sv. Soter i Kaj, pape i mučenici. — Misa (ruho crveno) u Kniewaldovu Misalu str. 668, ili zavjetna, ili za pokojne (r. crno). — Preko dana razmislimo riječi misnog evanđelja: **»Ako ostanete u meni i moje riječi ostanu u vama, štogod hoćete, tražite i biti će vam.«**

Petak 23 IV: Sv. Juraj, mučenik. — Misa (ruho crveno) u Kniewaldovu Misalu str. 669, ili zavjetna, ili za pokojne (r. crno). — Kao visoki časnik poginu mučeničkom smrću za cara Dioklecijana. Preko dana vapimo: **»Sv. Jure, daj da te slijedimo u neustrašivom ispovijedanju svete vjere!«**

Subota 24 IV: Sv. Fidelis od Sigmaringa, mučenik. — Misa (ruho crveno) u Kniewaldovu Misalu str. 670. Kapucin, propovjednik. Mučen od Kalvinista, umre 24 IV 1622 god. — Danas molimo sa sv. Crkvom: **»Daj, Bože, da zaslužimo ostati u Tvojoj službi do smrti!«**

Treća nedjelja po Uskrsu

Ovom se nedjeljom počinje drugi dio uskrsnoga vremena. Na sam je Uskrs i dvije nedjelje iza njega bila crkva zabavljena uskrslim Spasiteljem. Ovom nedjeljom počinje nas Crkva spremati na odlazak Spasiteljev (Spasovo) i dolazak Duha Svetoga (Duhove). Zato se danas i slijedećih nedjelja čitaju odlomci oprosnoga govora Spasiteljeva na posljednjoj večeri. On odlazi, a apostoli i njihovi nasljednici ostaju sami. Čeka ih borba, ali neka se ne boje. Crkve svoje on neće ostaviti, već će joj poslati Duha Utješitelja. On odlazi da nama pripravi mjesto uza se u kraljevstvu nebeskome.

Mjesto zbora vjernika nije stalno određeno, već se ili određivalo svake godine drugdje, ili uopće nije bilo zborova za sve vjernike Rima, nego su svećenici na taj dan (kao i

slijedećih nedjelja) služili svetu Misu u svojim crkvama svaki za svoje stado.

Cijela je Misa prožeta mišlju: Mi smo putnici na zemlji: ona nije naša prava domovina, nego mi treba da težimo za nebom.

Ulaz. Psalam 65 nosi naslov »Uskrsni psalam«, pa ga Sveti Oci tumače kao radosnu pjesmu Isusova uskrsnuća. On je pjesma zahvalnica za dobročinstva kojima Bog obasipa ljude. Novokrštenici su posebnim čuvstvom mogli pjevati taj psalam zbog aluzija na krsnu vodu i preporod. Psalam je na svaki način veoma prikladan za ulaz u crkvu, jer govori o prinošenju žrtve zahvalnice.

Psalam 65. Pokliknì Bogu, sva zemljo, pjevajte pjesmu imenu njegovu: dajte hvalu slavi njegovoj. Recite Bogu: Strašna li su djela tvoja, Gospodine! radi velike kreposti tvoje lažu ti neprijatelji tvoji.

Dođite i vidite djela Božja: strašan je u osnovama svojim nad sinovima ljudskim. On je pretvorio more u suho, preko rijeke pređoše nogom: ondje smo se veselili u njemu. On vlada krepošću svojom na vijeke, oči njegove gledaju na narode: buntovnici nek se ne podižu.

Blagosivljajte, narodi, Boga našega: i razglašujte hvalu njegovu. On je duši mojoj darovao život: i nije dao da pokliznu noge moje. Ti si nas kušao, Bože: iskušao si nas ognjem kao što se kuša srebro. Uveo si nas u zamku, metnuo si nevolje na leđa naša: stavio si silnike na glave naše. Prošli smo kroz oganj i vodu: pa si nas izveo na odmor.

Ući ću u kuću tvoju sa žrtvama paljenicama: izvršit ću ti zavjete moje, koje su izrekla usta moja. I koje je učinio jezik moj, u nevolji mojoj. Žrtve ću pretile prenijeti tebi s kadom od pretiline ovnova: prikazat ću ti volove s kozlićima. Dođite svi, koji se bojite Boga, slušajte i pripovjedat ću: sve što je učinio duši mojoj. K njemu zavapih ustima svojim, pa ga proslavih jezikom svojim. Da sam vidio u srcu svojemu bezakonje, ne bi me uslišao Gospod. Ali me je Bog uslišao i primio je glas molitve moje. Blagoslovljen Bog, koji nije odbio molitvu moju, ni ustegao milosrđe svoje od mene.

Molitva. Mi smo putnici na zemlji, koji putujemo, ali Krist nam je svijetlo, koje nam pokazuje put u pravu domovinu našu, za kojom treba da težimo.

Poslanica sv. Petra apostola. U molitvi smo molili da nam Bog pomogne očuvati neokaljano kršćansko ime. O tome govori pobliže sv. Petar nazivajući nas strancima i putnicima, koji putuju »in mundo, sed non de mundo« k vječnoj domovini.

Aleluja. Prvi je redak poklik uskrsne radosti, dok je drugi redak uvod u evanđelje: Krist je trpio — moramo i mi.

Evanđelje po sv. Ivanu. Krist govori na posljednjoj večeri o »malo vremena«, kroz koje ga ne ćemo vidjeti. To »malo vremena« naš je život na zemlji. Tada će se radovati neprijatelji naši, mi ćemo trpjeti. Iza toga ćemo ga opet vidjeti i gledati zauvijek.

Prikazanje. Psalam 145 je pjesma pouzdanja u Boga, u koga treba da se pouzdajemo u nevoljama života.

Psalam 145. Hvali, dušo moja, Gospoda, hvalit ću Gospoda za života svoga: pjevat ću uz gusle Bogu svojemu dok živ budem. Nemojte se uzdat u knezove: u sinove ljudske, od kojih nema spasenja. Izići će iz njega duh njegov i vrati se u zemlju svoju: taj dan propadnu sve namisli njihove.

Blago onome, kome je pomoćnik Bog Jakovljev, koji se uzda u Gospoda Boga svojega: koji stvori nebo i zemlju, more i sve što je u njima. On drži vjeru u vijek, čini pravdu

onima, koji trpe nepravdu: daje hranu gladnima. Gospod odrješuje okovane: Gospod otvara oči slijepcima. Gospod podiže oborene. Gospod ljubi pravednike. Gospod čuva došljake, pomaže siroti i udovici: a put bezbožnika prevraća. Gospod će kraljevati do vijeka, Bog tvoj, Sione, od koljena do koljena.

Tajna. Sveta pričest najsnažnije užiže ljubav za nebeskom domovinom i uči nas prezirati zemaljsko.

Pričesna. Redak iz današnjega evanđelja ima euharistijsko značenje. Vjernici pristupaju k stolu Gospodnjemu. Evo još malo, pa će Gospoda vidjeti, t. j. najuže se s njime sjediniti.

Popričesna. Sveta pričest koristi ne samo duši nego i tijelu, koje jača i čini otpornim u napastima. To je kruh, koji stvara djevice!

Dragutin Kukalj.

Sv. Misa III. nedjelje po Uskrsu

Boja crkvenog ruha: bijela.

I. dio: PRIPRAVA.

Pred oltarom se misnik prekriži i naizmjence s poslužnikom, koji zastupa puk, moli pristupne molitve:

Sacerdos: **† In nómine Patris, et Fílii, et Spíritus Sancti. Amen.**	Misnik: **† U ime Oca i Sina i Duha Svetoga. Amen.**
Introíbo ad altáre Dei.	**Pristupit ću k oltaru Božjem.**
Minister: **Ad Deum, qui laetíficat juventútem meam.**	Poslužnik: **K Bogu koji razveseljuje mladost moju.**
Ps. 42. - S. **Júdica me, Deus, et discérne causam meam de gente non sancta: ab hómine iníquo et dolóso érue me.**	M. **Sudi mi, Bože, i rasudi parnicu moju s bezbožnim svijetom: oslobodi me od opaka i lukava čovjeka.**
M. **Quia tu es, Deus, fortitúdo mea: quare me repulísti, et quare tristis incédo, dum afflígit me inimícus?**	P. **Jer si Ti, Bože, jakost moja: zašto si me dakle odbacio? Zašto idem tužan kad me muči neprijatelj?**
S. **Emítte lucem tuam et veritátem tuam: ipsa me deduxérunt, et adduxérunt in montem sanctum tuum et in tabernácula tua.**	M. **Pošlji svjetlost svoju i istinu svoju: nek me one vode i dovedu na svetu goru Tvoju i u šatore Tvoje!**
M. **Et introíbo ad altáre Dei: ad Deum, qui laetíficat juventútem meam.**	P. **I pristupit ću k oltaru Božjem, k Bogu koji razveseljuje mladost moju.**
S. **Confitébor Tibi in cíthara, Deus, Deus meus: quare tristis es, ánima mea, et quare contúrbas me?**	M. **Slavit ću Te uz kitaru, Bože, Bože moj: zašto si žalosna, dušo moja, i zašto me smućuješ?**
M. **Spera in Deo, quóniam adhuc confitébor illi: salutáre vultus mei, et Deus meus.**	P. **Ufaj se u Boga, jer ću Ga još slaviti: On je spasenje moje i Bog moj.**
S. **Gloria Patri, et Filio, et Spirítui Sancto.**	M. **Slava Ocu i Sinu i Duhu Svetomu.**
M. **Sicut erat in princípio, et nunc, et semper: et in saecula saeculórum. Amen.**	P. **Kako bijaše na početku, tako i sada i vazda i u vijeke vjekova. Amen.**

S. Introíbo ad altáre Dei.
M. Ad Deum, qui laetíficat juventútem meam.
S. † Adjutórium nostrum in nómine Domini.
M. Qui fecit coelum et terram.
S. Confíteor Deo omnipoténti... ómnibus sanctis, et vobis, fratres: quia peccávi... Ideo precor... omnes sanctos et vos, fratres, oráre pro me...

M. Misereátur tui omnípotens Deus, et dimíssis peccatis tuis, perdúcat te ad vitam aetérnam.
S. Amen.

M. Confíteor Deo omnipoténti, beátae Maríae semper Vírgini, beáto Michaeli Archángelo, beato Joánni Baptístae, sanctis Apóstolis Petro et Paulo, ómnibus Sanctis, et tibi, pater: quia peccávi nimis cogitatióne, verbo et ópere: mea culpa, mea culpa, mea máxima culpa. Ideo precor beátam Maríam semper Vírginem, beátum Michaelem Archángelum, beátum Joánnem Baptístam, sanctos Apóstolos Petrum et Paulum, omnes Sanctos et te, pater, oráre pro me ad Dóminum, Deum nostrum.

S. Misereátur vestri omnipotens Deus, et, dimíssis peccátis vestris, perdúcat vos ad vitam aetérnam.
M. Amen.
S. † Indulgéntiam, absolutiónem et remissiónem peccatórum nostrórum tríbuat nobis omnípotens et miséricors Dóminus.
M. Amen.
S. Deus, tu convérsus vivificábis nos.
M. Et plebs tua laetábitur in te.

S. Osténde nobis, Dómine, misericórdiam tuam.
M. Et salutáre tuum da nobis.
S. Dómine, exáudi oratiónem meam.
M. Et clamor meus ad te véniat.

S. Dóminus vobíscum.
M. Et cum spiritu tuo.
S. Oremus.

M. Pristupit ću k oltaru Božjem.
P. K Bogu koji razveseljuje mladost moju.
M. † Pomoć je naša u imenu Gospodina.
P. Koji stvori nebo i zemlju.
M. Ispovijedam se Bogu svemogućemu.... svima svetima i vama, braćo, da sam sagriješio... Zato molim... sve svete i vas, braćo, da se molite za me...
P. Smilovao ti se svemogući Bog, otpustio ti grijehe tvoje i priveo te u život vječni.
M. Amen.

P. Ispovijedam se Bogu svemogućemu, blaženoj Mariji vazda Djevici, blaženom Mihovilu Arkanđelu, blaženom Ivanu Krstitelju, svetim apostolima Petru i Pavlu, svima svetima i tebi, oče, da sam sagriješio mnogo mišlju, riječju i djelom: (triput se udari u prsi) moj grijeh, moj grijeh, moj preveliki grijeh. Zato molim blaženu Mariju vazda Djevicu, blaženoga Mihovila Arkanđela, blaženoga Ivana Krstitelja, svete apostole Petra i Pavla, sve svete i tebe, oče, da se moliš za me pred Gospodinom Bogom našim.

M. Smilovao vam se svemogući Bog, otpustio vam grijehe vaše i priveo vas u život vječni.
P. Amen.
M. † Oproštenje, odriješenje i otpuštenje grijeha naših podao nam svemogući i milosrdni Gospodin.
P. Amen.

M. Bože, obazri se na nas i oživit ćeš nas.
P. I puk će se Tvoj veseliti u Tebi.
M. Pokaži nam, Gospodine, milosrđe svoje.
P. I spasenje svoje daj nam.
M. Gospodine, usliši molitvu moju.
P. I vapaj moj k Tebi da dođe.

M. Gospodin s vama.
P. I s duhom tvojim.
M. Pomolimo se.

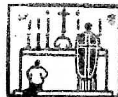
Uzlazeći k oltaru misnik tiho moli:

Ukloni od nas, molimo, Gospodine, opačine naše, da čistim srcem budemo dostojni ući u svetinju nad svetinjama. Po Kristu Gospodinu našem. Amen.

Molimo Te, Gospodine, da se dostojiš po zaslugama svetih Tvojih, kojih se moći ovdje nalaze (cjeliva oltar), oprostiti sve grijehe moje. Amen.

INTROITUS. ❁ POČETNA PJESMA.

† Jubiláte Deo, omnis terra, allelúja: psalmum dícite nómini ejus, allelúja: date glóriam laudi ejus, allelúja, allelúja, allelúja.

† Pokliknі Bogu, sva zemljo, aleluja; pjevajte pjesmu imenu Njegovu, aleluja; dajte hvalu slavi Njegovoj, aleluja, aleluja, aleluja.

Ps. Dícite Deo, quam terribília sunt ópera tua, Dómine! in multitúdine virtútis tuae mentiéntur tibi inimíci tui.

Glória Patri et Fílio et Spirítui Sancto. Sicut erat in princípio et nunc et semper et in saecula saeculórum. Amen.

Ps. Recite Bogu: kako su uzvišena djela Tvoja, Gospodine! Radi velike slave Tvoje laskaju Ti neprijatelji Tvoji.

Slava Ocu i Sinu i Duhu Svetomu. Kako bijaše na početku, tako i sada i vazda i u vijeke vjekova. Amen.

Ponavlja se do psalma, pa na sredini oltara govori:

S. **Kýrie, eleison.**
M. **Kýrie, eleison.**
S. **Kýrie, eleison.**
M. **Christe, eleison.**
S. **Christe, eleison.**
M. **Christe, eleison.**
S. **Kýrie, eleison.**
M. **Kýrie, eleison.**
S. **Kýrie, eleison.**

M. **Gospodine, smiluj se.**
P. **Gospodine, smiluj se.**
M. **Gospodine, smiluj se.**
P. **Kriste, smiluj se.**
M. **Kriste, smiluj se.**
P. **Kriste, smiluj se.**
M. **Gospodine, smiluj se.**
P. **Gospodine, smiluj se.**
M. **Gospodine, smiluj se.**

Glória in excélsis Deo. Et in terra pax homínibus bonae voluntátis. Laudámus te. Benedícimus te. Adorámus te. Glorificámus te. Grátias ágimus tibi propter magnam glóriam tuam. Dómine Deus, Rex coeléstis, Deus Pater omnípotens. Dómine Fili unigénite, Jesu Christe. Dómine Deus, Agnus Dei, Fílius Patris. Qui tollis peccáta mundi, miserére nobis. Qui tollis peccáta mundi, súscipe deprecatiónem nostram. Qui sedes ad déxteram Patris, miserére nobis. Quoniam tu solus Sanctus. Tu solus Dóminus. Tu solus Altíssimus. Jesu Christe. † Cum Sancto Spíritu in glória Dei Patris. Amen.

S. **Dóminus vobíscum.**
M. **Et cum spíritu tuo.**

Slava Bogu na visini / I na zemlji mir ljudima dobre volje. / Hvalimo Te. / Blagosivamo Te. / Klanjamo Ti se. / Slavimo Te. / Zahvaljujemo Ti radi velike slave Tvoje. / Gospodine Bože, Kralju nebeski, Bože, Oče svemogući. / Gospodine Sine jedinorođeni, Isuse Kriste. / Gospodine Bože, Jaganjče Božji, Sine Oca. / Koji uzimaš grijehe svijeta, smiluj se nama. / Koji uzimaš grijehe svijeta, primi molitvu našu. / Koji sjediš o desnu Oca, smiluj se nama. / Jer Ti si jedini Svet. / Ti si jedini Gospodin. / Ti jedini Svevišnji, Isuse Kriste. / † Sa Svetim Duhom u slavi Boga Oca. Amen.

M. **Gospodin s vama.**
P. **I s duhom tvojim.**

COLLECTA.

Orémus. Deus, qui errántibus, ut in viam possint redíre justítiae, veritátis tuae lumen osténdis: da cunctis qui christiána professióne censéntur, et illa respúere, quae huic inimíca sunt nómini: et ea quae sunt apta, sectári. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum, qui tecum vivit et regnat in unitáte Spíritus Sancti Deus: per ómnia saecula saeculórum.

M. **Amen.**

Orémus. Deus, qui ineffábili providéntia beátum Joseph sanctíssimae Genitrícis tuae sponsum elígere dignátus es: praesta, quaesumus; ut, quem protectórem venerámur in terris, intercessórem habére mereámur in caelis: Qui vivis et regnas in unitáte Spíritus Sancti Deus, per ómnia saecula saeculorum.

M. Amen.

POČETNA MOLITVA.

Pomolimo se! Bože, koji onima što lutaju, pokazuješ svijetlo istine Tvoje da se uzmognu vratiti na stazu pravednosti: daj svima koji se u kršćansku ispovijest ubrajaju, da odbace što se protivi tom imenu, i da slijede ono što mu dolikuje. Po Gospodinu našem Isusu Kristu Sinu Tvojem, koji s Tobom živi i kraljuje u jedinstvu Duha Svetoga Bog, po sve vijeke vjekova.

P. **Amen.**

Pomolimo se! Bože, koji si se neiskazanom providnosti dostojao izabrati blaženoga Josipa za zaručnika presvetoj Majci svojoj, daj, molimo, da koga kao pokrovitelja častimo na zemlji, zavrijedimo imati zagovornika na nebu. Koji živiš i kraljuješ u jedinstvu Duha Svetoga Bog, po sve vijeke vjekova.

P. Amen.

✠ **ČITANJE POSLANICE** blaženoga Pavla apostola (I 2, 11—19).

Predragi! Molim vas kao strance i putnike da se uzdržite od tjelesnih želja, koje vojuju protiv duše. Vladajte se dobro

među poganima, da bi za ono za što vas opadaju kao zločince, promatrajući vaša dobra djela, slavili Boga u dan pohođenja. Podložni dakle budite svakom ljudskom stvoru radi Boga, bilo kralju kao poglavici, bilo upraviteljima kao onima koje On šalje da kazne zločince a pohvale dobre. Jer je tako volja Božja da dobro čineći ušutkate neznanje bezumnih ljudi; kao slobodni, a ne da bi vam sloboda služila za prikrivanje zloće, nego kao sluge Božje. Svakoga poštujte, braću ljubite, Boga se bojte, kralja častite! Sluge, pokoravajte se sa svim strahom gospodarima, ne samo dobrima i krotkima, nego i zloćudnima. Jer je ovo milost u Kristu Isusu Gospodinu našemu.

M. Deo grátias. | P. Bogu hvala.

GRADUALE.

Allelúja, allelúja. Redemptiónem misit Dóminus pópulo suo, allelúja.

Oportébat pati Christum, et resúrgere a mórtuis: et ita intráre in glóriam suam, allelúja.

PJESMA IZA POSLANICE.

Aleluja, aleluja. Gospodin posla otkupljenje puku svomu, aleluja.

Trebalo je da Krist trpi i uskrsne od mrtvih i tako da uđe u slavu svoju, aleluja.

Misnik prelazi na sredinu oltara i duboko sagnut tiho moli:

Očisti srce moje i usne moje, svemogući Bože: kako si usne Izaije proroka očistio ražarenim ugljenom, tako se dostoj mene blagim milosrđem svojim očistiti, da uzmognem dostojno naviještiti sveto evanđelje Tvoje. Po Kristu Gospodinu našem. Amen.

Dostoj se, Gospodine, blagosloviti! Neka bude Gospodin u srcu mojemu i na usnama mojim da dostojno i prikladno naviještim Tvoje evanđelje. Amen.

S. Dóminus vobíscum.
M. Et cum spíritu tuo.

M. Gospodin s vama.
P. I s duhom tvojim.

† SEQUENTIA S.ti EVANGELII secúndum Joánnem (16, 16-22).
M. Glória tibi, Dómine.

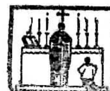
† SLIJEDI SV. EVANĐELJE po Ivanu (16, 16—22).
P. Slava Tebi, Gospodine.

U ono vrijeme reče Isus učenicima svojim: Još malo, i više me nećete vidjeti, i opet malo, pa ćete me vidjeti, jer idem k Ocu. Na to rekoše neki od učenika Njegovih među sobom: Što je to što nam kaže: još malo, i nećete me vidjeti, a opet malo, pa ćete me vidjeti, i idem k Ocu? Govorahu dakle: Što je to što kaže: još malo? Ne znamo što govori. Isus razumije da su Ga htjeli pitati, pa im reče: Zato li se vi pitate među sobom, jer sam rekao: Još malo i nećete me vidjeti, i opet malo pa ćete me vidjeti? Zaista, zaista vam kažem: vi ćete plakati i jaukati, a svijet će se radovati; vi ćete se žalostiti, ali će se vaša žalost pretvoriti u radost. Žena kad rađa, žalosna je, jer je došao čas njezin, ali kad rodi dijete, ne sjeća se više muke od radosti što se rodio čovjek na svijet. Tako ste i vi sada, istina, žalosni, ali ću vas opet vidjeti, i radovat će se srce vaše, i radosti vaše neće niko uzeti od vas.

M. Laus tibi, Christe. | P. Hvala Tebi, Kriste.

CREDO.

Credo in unum Deum, Patrem omnipoténtem, factórem coeli et terrae, visibílium ómnium et invisibílium. Et in unum Dóminum Jesum Christum, Fílium Dei unigénitum. Et ex Patre natum ante ómnia saecula. Deum de Deo, lumen de lúmine, Deum verum de Deo vero. Génitum, non factum, consubstantiálem Patri: per quem ómnia facta sunt. Qui propter nos hómines et propter nostram salútem descéndit de coelis. Et incarnátus est de Spíritu Sancto ex María Vírgine:

VJEROVANJE.

Vjerujem u jednoga Boga, / Oca svemogućega, stvoritelja neba i zemlje, svega vidljivoga i nevidljivoga / I u jednoga Gospodina Isusa Krista, jedinorođenog Sina Božjega. / Koji je od Oca rođen prije svih vjekova. / Bog od Boga, svjetlo od svjetla, pravi Bog od pravog Boga. / Rođen, ne stvoren, jednobitan s Ocem i po kojemu je sve učinjeno. / Koji je radi nas ljudi i radi našega spasenja sašao s neba. / (Ovdje pokleknemo.) I utjelovio se po Duhu Sve-

Et homo factus est. Crucifixus étiam pro nobis sub Póntio Piláto passus et sepúltus est. Et resurréxit tértia die, secúndum Scriptúras. Et ascéndit in coelum: sedet ad déxteram Patris. Et íterum ventúrus est cum glória judicáre vivos et mórtuos: cujus regni non erit finis. Et in Spíritum Sanctum, Dóminum et vivificántem: qui ex Patre Filióque procédit. Qui cum Patre et Fílio simul adorátur et conglorificátur: qui locutus est per Prophétas. Et unam sanctam cathólicam et apostólicam Ecclésiam. Confíteor unum baptísma in remissiónem peccatórum. Et exspécto resurrectiónem mortuórum. † Et vitam ventúri saeculi. Amen.

tom iz Marije Djevice i postao čovjekom. / Raspet također za nas, mučen pod Poncijem Pilatom i pokopan. / I uskrsnuo treći dan, kako svjedoči sveto Pismo. / I uzašao na nebo, sjedi o desnu Oca. / I opet će doći sa slavom suditi žive i mrtve, i njegovu kraljevstvu neće biti konca. / I u Duha Svetoga, Gospodina koji daje život i izlazi od Oca i Sina. / Koji se s Ocem i Sinom skupa časti i slavi, koji je govorio po prorocima. / Vjerujem u jednu, svetu, katoličku i apostolsku Crkvu. / Priznajem jedno krštenje za oproštenje grijeha. / I očekujem uskrsnuće mrtvih. / † I život budućega vijeka. Amen.

II. dio: PRIKAZANJE.

S. Dóminus vobíscum.
M. Et cum spíritu tuo.
S. Orémus.

M. Gospodin s vama.
P. I s duhom tvojim.
M. Pomolimo se.

OFFERTORIUM.

Lauda ánima mea, Dóminum: laudábo Dóminum in vita mea: psallam Deo meo, quámdiu ero, allelúja.

*

PRIKAZNA PJESMA.

Hvali, dušo moja, Gospodina; hvalit ću Gospodina za života svojega, psalme ću pjevati Bogu svojemu, dok me bude, aleluja.

Misnik otkrije kalež, uzdigne pliticu s hostijom i moli:

Primi, sveti Oče, svemogući vječni Bože, ovaj neokaljan prinos koji ja, nevrijedni sluga Tvoj, prinosim Tebi, živomu i pravomu Bogu svojemu, za nebrojene grijehe i uvrede i nemarnosti svoje i za sve prisutne, a i za sve vjerne kršćane žive i mrtve: da meni i njima bude na spasenje u život vječni. Amen.

Misnik ulije vino u kalež, pa blagoslovi i dodaje nekoliko kapi vode moleći:

Bože, koji si dostojanstvo ljudske naravi divno stvorio i još ga divnije obnovio, daj da po tajni ove vode i vina postanemo dionici Božanske naravi onoga koji se je udostojao biti dionikom naše ljudske naravi, Isus Krist, Sin Tvoj, Gospodin naš, koji s Tobom živi i kraljuje u jedinstvu Duha Svetoga Bog, po sve vijeke vjekova. Amen.

Opet u sredini oltara uzdigne kalež s vinom i moli:

Prinosimo Ti, Gospodine, kalež spasenja moleći blagost Tvoju, da s ugodnim mirisom uzađe pred lice Božanskog veličanstva Tvoga za spasenje naše i svega svijeta. Amen.

Pokrivši kalež misnik prignut moli:

Primi, Gospodine, nas duhom ponizne i srcem skrušene; i takva nek bude žrtva naša danas pred licem Tvojim, da Ti bude mila, Gospodine Bože.

Dođi, Posvetitelju, svemogući vječni Bože, i blagoslovi ovaj prinos pripravljen svetom imenu Tvojemu.

Na strani poslanice misnik umivajući ruke govori (ps. 25):

Umivam u nevinosti ruke svoje, dok obilazim oltar Tvoj, Gospodine. Da glasno Tebe hvalim i pripovijedam sva čudesa Tvoja Gospodine, zavolio sam krasotu doma Tvojega i mjesto gdje prebiva slava Tvoja. Ne daj, o Bože, da pogine s bezbožnima duša moja, i život moj s krvopijama. Na rukama su njihovim zločinstva, i desnica im je puna mita. A ja hodam u nevinosti, izbavi me i smiluj se meni! Noga je moja na pravom putu, u skupštinama ću Te blagosivati, Gospodine. Slava Ocu i Sinu i Duhu Svetomu. Kako bijaše na početku, tako i sada i vazda i u vijeke vjekova. Amen.

Primi, sveto Trojstvo, ovaj prinos što Ti ga prikazujemo na spomen muke, uskrsnuća i uzašašća Isusa Krista Gospodina našega i na čast blažene Marije vazda Djevice i blaženoga Ivana Krstitelja i svetih apostola Petra i Pavla i ovih i svih svetih; neka njima bude na čast, a nama na spasenje, i neka se dostoje zagovarati nas na nebu oni kojih se mi spominjemo na zemlji. Po istom Kristu Gospodinu našem. Amen.

S. **O r á t e f r a t r e s**: ut meum ac vestrum sacrifícium acceptábile fiat apud Deum Patrem omnipoténtem.

M. **M o l i t e, b r a ć o**, da moja i vaša žrtva bude prijatna Bogu Ocu svemogućemu.

Poslužnik u ime puka odgovori:

M. Suscípiat Dóminus sacrifícium de mánibus tuis ad láudem et glóriam nóminis sui, ad utilitátem quoque nostram, totiúsque Ecclésiae suae sanctae.

S. **Amen.**

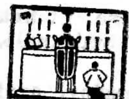
P. Neka primi Gospodin žrtvu iz ruku tvojih na hvalu i slavu imena svojega, a na korist našu i svekolike svete Crkve svoje.

M. **Amen.**

SECRETA.

PRIKAZNA MOLITVA.

Ovim nam, Gospodine, tajnama podaj, da kroteći želje zemaljske, naučimo se ljubiti nebeske. Po Gospodinu našem Isusu Kristu...

Oslonjeni na zagovor **z a r u č n i k a** presvete Majke Tvoje molimo, Gospodine, milosrđe Tvoje, da učiniš te naša srca prezru sve zemaljsko i uzljube Tebe, pravoga Boga, savršenom ljubavlju. Koji živiš i kraljuješ...

III. dio: POSVEĆENJE.

PRAEFATIO.

SLAVOSPJEV.

S. Per ómnia saecula saeculórum
M. Amen.
S. Dóminus vobíscum.

M. Po sve vijeke vjekova.
P. Amen.
M. Gospodin s vama.

M. Et cum spíritu tuo.
S. Sursum corda.
M. Habémus ad Dóminum.
S. Grátias agámus Dómino Deo nostro.
M. Dignum et justum est.
S. Vere dignum et justum est, aequum et salutáre: Te quidem, Dómine, omni témpore, sed in hoc potíssimum gloriósus praedicáre, cum Pascha nostrum immolátus est Christus. Ipse enim verus est Agnus, qui ábstulit peccáta mundi. Qui mortem nostram moriéndo destrúxit, et vitam resurgéndo reparávit. Et ideo cum Angelis et Archángelis, cum Thronis et Dominatiónibus cumque omni milítia caeléstis exércitus hymnum glóriae tuae cánimus, sine fine dicéntes:

S a n c t u s, sanctus, sanctus Dóminus, Deus Sábaoth. Pleni sunt coeli et terra glória tua. Hosánna in excélsis. † Benedictus, qui venit in nómine Dómini. Hosánna in excélsis.

P. I s duhom tvojim.
M. Gore srca.
P. Imamo ih kod Gospodina.
M. Zahvalimo Gospodinu Bogu našemu.
P. Dostojno je i pravedno.
M. Uistinu je dostojno i pravedno, pravo i spasonosno, da Tebe, Gospodine, slavimo u svako doba, ali osobito u ovo vrijeme kad je žrtvovano naše vazmeno janje, Krist. Jer On je pravo janje koje je uzelo grijehe svijeta. On je našu smrt uništio svojom smrću i život je naš obnovio svojim uskrsnućem. I zato s anđelima i arhanđelima, s prijestoljima i gospodstvima i sa svim silama nebeske vojske pjesan slave Tvoje pjevamo bez prestanka govoreći:

S v e t, svet, svet Gospodin Bog nad četama. Puna su nebesa i zemlja slave Tvoje. Hosana u visini. † Blagoslovljen koji dolazi u ime Gospodnje Hosana u visini.

M o l i t v a z a C r k v u.

Tebe dakle, preblagi Oče, ponizno molimo i prosimo po Isusu Kristu, Sinu Tvojemu, Gospodinu našemu, da primiš i blagosloviš ove darove, ove poklone, ove svete neokaljane prinose što Ti ih,

prikazujemo, prije svega za svetu Tvoju Crkvu katoličku, da je se dostojiš po svemu svijetu umiriti, čuvati, ujediniti i upravljati, zajedno sa slugom svojim Papom našim Pijom i s biskupom našim... i sa svim pravovjernima i priznavaocima katoličke i apostolske vjere.

Spomen živih.

Spomeni se, Gospodine, slugâ i službenicâ svojih.... (sjetimo se živih, za koje želimo posebno moliti) i svih prisutnih, kojih Ti poznaješ vjeru i znaš bogoljubnost, za koje Ti prinosimo ili koji Ti prinose ovu žrtvu hvale za sebe i za sve svoje, za otkupljenje duša svojih i za spasenje i zdravlje svoje, i prikazuje svoje želje Tebi, Bogu vječnomu, živomu i pravomu.

Prinosimo Ti ih u zajednici slaveći najprije spomen slavne vazda Djevice Marije, Majke Boga i Gospodina našega Isusa Krista, pa i blaženih apostola i mučenika Tvojih: Petra i Pavla, Andrije, Jakova, Ivana, Tome, Jakova, Filipa, Bartolomeja, Mateja, Šimuna i Tadeja, Lina, Kleta, Klementa, Ksista, Kornelija, Ciprijana, Lovre, Krizogona, Ivana i Pavla, Kuzme i Damjana i svih svetaca Tvojih. Po njihovim nam zaslugama i molitvama podaj da nas u svemu zakriljuje Tvoja zaštita. Po istom Kristu Gospodinu našem. Amen.

Ovaj dakle prinos nas slugu Tvojih, a i cijele obitelji svoje, molimo, Gospodine, umilostivljen primi, naše dane vodi u svojem miru i daj da se izbavimo od vječnog osuđenja, a da se pribrojimo stadu izabranika Tvojih. Po Kristu Gospodinu našem. Amen.

Udostoj se, molimo Te, Bože, učiniti ovaj prinos u svemu blagoslovljen, primljen, odobren, duhovan i prijatan, da nam postane tijelo i krv preljubljenog Sina Tvojega, Gospodina našega Isusa Krista,

koji uoči svoje muke uze kruh u svete i časne ruke svoje, i podignuvši oči prema nebu k Tebi, Bogu Ocu svojemu svemogućemu, zahvali Ti, blagoslovi, prelomi i dade učenicima svojim govoreći: Uzmite i jedite od ovoga svi, jer

ovo je Tijelo moje

Tako isto po večeri uze i ovaj preslavni kalež u svete i časne ruke svoje, iznova Ti zahvali, blagoslovi i dade učenicima svojim govoreći: Uzmite i pijte iz njega svi, jer

ovo je kalež Krvi moje

novoga i vječnoga zavjeta, tajna vjere, koja će se za vas i za mnoge proliti na otpuštenje grijeha.

Kolikogod puta budete ovo činili, na moju uspomenu činite.

Zato spominjući se, Gospodine, mi sluge Tvoje, a i sveti narod Tvoj, blažene muke, kao i uskrsnuća od mrtvih i slavnoga uzašašća na nebo istoga Krista, sina Tvojega, Gospodina našega, prinosimo preslavnom veličanstvu Tvojemu od Tvojih poklona i darova čistu žrtvu, svetu žrtvu, neokaljanu žrtvu, sveti kruh vječnog života i kalež vječnog spasenja.

Na ove žrtvene darove dostoj se svrnuti milostiv i vedar pogled i milo ih primiti, kao što si se dostojao milostivo primiti darove sluge svoga pravednoga Abela i žrtvu patrijarhe našega Abrahama i žrtvu koju Ti prinese veliki svećenik Tvoj Melkisedek, svetu žrtvu, neokaljan prinos.

Smjerno Te molimo, svemogući Bože, zapovjedi da ruke svetoga anđela Tvoga odnesu ovu žrtvu na uzvišeni oltar Tvoj pred Božansko veličanstvo Tvoje, da se svi koji se od ovoga oltara pričestimo i uzblagujemo presveto tijelo i krv Sina Tvoga, napunimo svakoga nebeskoga blagoslova i milosti. Po istom Kristu Gospodinu našem. Amen.

Spomen mrtvih.

Spomeni se, Gospodine, i slugâ i službenicâ svojih, koji su otišli pred nama sa znamenjem vjere i počivaju u snu mira. (Sjetimo se

napose svojih dragih pokojnika!) Udijeli, molimo, Gospodine, njima i svima koji u Kristu počivaju, mjesto rashlade, svjetlosti i mira. Po istom Kristu Gospodinu našem. Amen.

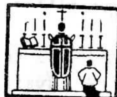
Molitva za nas.

Nobis quoque peccatoribus... (Govoreći ove riječi na glas misnik se udari u prsi:) I nama grešnicima, slugama Tvojim, koji se uzdamo u mnoštvo smilovanja Tvojih, dostoj se dati kakav dio i zajednicu s Tvojim svetim apostolima i mučenicima, s Ivanom, Stjepanom, Matijom, Barnabom, Ignacijem, Aleksandrom, Marcelinom, Petrom, Felicitom, Perpetuom, Agatom, Lucijom, Agnezom, Cecilijom, Anastazijom, i sva svim svetim svojima. Pusti nas, molimo, u njihovu družbu ne gledajući na zasluge naše, nego samo na Tvoje milosrđe. Po Kristu Gospodinu našem.

Po kojemu, Gospodine, sva ova dobra vazda stvaraš, posvećuješ, oživljuješ, blagosivlješ i udijeljuješ nama.

Po Njemu i s Njime i u Njemu je Tebi Bogu Ocu svemogućemu, u jedinstvu Duha Svetoga, svaka čast i slava! (Nastavi na glas:)

IV. dio: PRIČEST.

S Per ómnia saecula saeculorum.
M. Amen.

M. Po sve vijeke vjekova.
M. Amen.

S. Orémus. Praecéptis salutáribus móniti, et divína institutióne formáti, audémus dicer :

Pater noster, qui es in coelis: Sanctificétur nomen tuum: Advéniat regnum nomen tuum: Fiat volúntas tua, sicut in caelo, et in terra. Panem nostrum cotidiánum da nobis hódie. Et dimítte nobis débita nostra, sicut et nos dimíttimus debitóribus nostris. Et ne nos indúcas in tentatiónem.
M. Sed líbera nos a malo.
S. Amen.

M. Pomolimo se! Spasonosnim zapovijedima potaknuti Božanskom naukom poučeni usuđujemo se govoriti:

Oče naš, koji jesi na nebesima, sveti se ime Tvoje, dođi kraljevstvo Tvoje, budi volja Tvoja kako na nebu tako i na zemlji. Kruh naš svagdanji daj nam danas, i otpusti nam duge naše kako i mi otpuštamo dužnicima našim, i ne uvedi nas u napast.
P. Nego izbavi nas od zla.
M. Amen.

Izbavi nas, molimo, Gospodine, od svih zala prošlih, sadanjih i budućih, te po zagovoru blažene i slavne vazda Djevice Bogorodice Marije i blaženih apostola Tvojih Petra i Pavla, Andrije i svih svetih (prekriži se pliticom te ju cjeliva) †daj milostivo mir dnevima našim, da pomoću milosrđa Tvoga budemo od grijeha vazda slobodni i od svakoga uznemirenja sigurni.

Po istom Gospodinu našem Isusu Kristu, Sinu Tvojemu, koji s Tobom živi i kraljuje u jedinstvu Duha Svetoga Bog.

Govoreći ove riječi misnik razlomi hostiju u tri dijela, pa nastavi na glas:

S. Per ómnia saecula saeculórum.
M. Amen.

M. Po sve vijeke vjekova.
P. Amen.

S Pax Dómini sit semper vobíscum.
M. Et cum spíritu tuo.

M. Mir Gospodnji neka bude vazda s vama.
P. I s duhom tvojim.

Onda najmanji dio hostije spusti u kalež s riječima:

Ovo miješanje i posvećenje tijela i krvi Gospodina našega Isusa Krista neka bude nama koji ga primamo, za život vječni. Amen.

Udarajući se tri puta u prsi govori na glas:

Agnus Dei, qui tollis peccáta mundi: miserére nobis.

Agnus Dei, qui tollis peccáta mundi: miserére nobis.

Agnus Dei, qui tollis peccáta mundi: dona nobis pacem.

Jaganjče Božji, koji uzimaš grijehe svijeta, smiluj nam se.

Jaganjče Božji, koji uzimaš grijehe svijeta, smiluj nam se.

Jaganjče Božji, koji uzimaš grijehe svijeta, daruj nam mir.

Gospodine Isuse Kriste, koji si rekao apostolima svojim: »Mir vam svoj ostavljam, mir vam svoj dajem«, ne gledaj na grijehe

moje nego na vjeru Crkve svoje, i dostoj se nju po volji svojoj umiriti i ujediniti. Koji živiš i kraljuješ Bog po sve vijeke vjekova. Amen.

Gospodine Isuse Kriste, Sine Boga živoga, koji si po volji Očevoj uz sudjelovanje Duha Svetoga smrću svojom oživio svijet, oslobodi me ovim presvetim tijelom i krvlju svojom od svih grijeha mojih i od svakoga zla. Daj mi da se vazda držim zapovijedi Tvojih, i ne dopusti da se ikada odijelim od Tebe. Koji s istim Bogom Ocem i Duhom Svetim živiš i kraljuješ Bog po sve vijeke vjekova. Amen.

Primanje Tijela Tvoga, Gospodine Isuse Kriste, koje se ja nedostojan usuđujem blagovati, neka mi ne bude na sud i osuđenje, već neka mi po blagosti Tvojoj čuva dušu i tijelo i liječi od grijeha. Koji živiš i kraljuješ Bogom Ocem u jedinstvu Duha Svetoga Bog, po sve vijeke vjekova. Amen.

Poklekne, uzme u ruke sv. hostiju i govori:

Kruh ću nebeski uzeti i ime ću Gospodnje prizvati.

Udarajući se u prsi moli na glas tri puta:

Dómine, non sum dignus, ut intres sub tectum meum: sed tantum dic verbo, et sanábitur ánima mea.	**Gospodine, nisam dostojan da uniđeš pod krov moj, nego samo reci riječ i ozdravit će duša moja.**

Prekriži se i pričesti se sa sv. Tijelom:

Tijelo Gospodina našega Isusa Krista čuvalo dušu moju za život vječni! Amen.

Što da uzvratim Gospodinu za sve što mi je učinio? Kalež ću spasenja uzeti i ime ću Gospodnje prizvati. Hvaleći prizvat ću Gospodina i od svojih ću se neprijatelja osloboditi.

Prekriži se i pričesti se sa sv. Krvlju:

Krv Gospodina našega Isusa Krista čuvala dušu moju za život vječni! Amen.

Dok ispire kalež vinom i vodom, misnik tiho moli:

Što smo ustima blagovali, Gospodine, daj da čistim srcem primimo i neka nam vremeniti dar bude neprestani lijek.

Tijelo Tvoje, Gospodine, koje sam blagovao, i krv koju sam pio, neka prione uz srce moje; i ne daj da ostane grješna ljaga u meni, koga su okrijepila čista i sveta otajstva. Koji živiš i kraljuješ u vijeke vjekova. Amen.

COMMUNIO.	**PRIČESNA PJESMA.**
Módicum, et non vidébitis me, allelúja: íterum módicum, et vidébitis me, quia vado ad Patrem, allelúja, allelúja.	**Još malo, i više me ne ćete vidjeti, aleluja; i opet malo, pa ćete me vidjeti, jer idem k Ocu, aleluja, aleluja.**
S. Dóminus vobíscum. **M. Et cum spíritu tuo.**	**M. Gospodin s vama.** **P. I s duhom tvojim.**

POSTCOMMUNIO.	**POPRIČESNA MOLITVA.**
Orémus. Sacraménta quae súmpsimus, quaesumus, Dómine: et spirituálibus nos instáurent aliméntis, et corporálibus tueántur auxíliis. Per Dóminum nostrum Jesum Christum, Fílium tuum, qui tecum vivit et regnat in unitáte Spíritus Sancti Deus, per ómnia saecula saeculórum.	 **Pomolimo se! Tajne što ih primismo, molimo, Gospodine, neka nas i duhovnim obnove okrepama i tjelesnim zaštite pomoćima. Po Gospodinu našem Isusu Kristu Sinu Tvojem, koji s Tobom živi i kraljuje u jedinstvu Duha Svetoga Bog, po sve vijeke vjekova.**
M. Amen.	**P. Amen.**
Orémus. Divíni múneris fonte refécti, quaesumus, Dómine, Deus noster: ut, sicut nos facis beáti Joseph protectióne gaudére; ita, ejus méritis et intercessióne, caeléstis glóriae fácias esse partícipes. Per Dómi-	**Pomolimo se! Okrijepljeni izvorom nebeskoga dara molimo, Gospodine Bože naš, da kao što činiš da uživamo zaštitu blaženoga Josipa, tako da nas njegovim zaslugama i zagovorom učiniš i dionicima**

num nostrum Jesum Christum Fílium tuum, qui tecum vivit et regnat in unitáte Spíritus Sancti Deus, per ómnia saecula saeculórum.	nebeske slave. Po Gospodinu našem Isusu Kristu Sinu Tvojem, koji s Tobom živi i kraljuje u jedinstvu Duha Svetoga Bog, po sve vijeke vjekova.
M. Amen.	P. Amen.

Opet na sredini cjeliva oltar, okrene se k puku i pozdravi:

S. **Dóminus vobíscum.**	M. Gospodin s vama
M. **Et cum spiritu tuo.**	P. I s duhom tvojim.
S. **Ite missa est.**	M. Idite, Misa je svršila.
M. **Deo grátias.**	P. Bogu hvala.

Neka Ti bude, sveto Trojstvo, ugodan poklon sluge Tvoga i daj da žrtva, koju sam ja nedostojan prinio pred Veličanstvo Tvoje, bude Tebi prijatna, a meni i svima za koje sam je prinio neka po milosrđu Tvojem bude korisna. Po Kristu Gospodinu našem. Amen.

Cjeliva oltar, digne pogled, pokloni se križu i blagoslovi puk, koji kleči:

S. **Benedícat vos omnípotens Deus, † Pater, et Fílius, et Spíritus Sanctus.**
M. **Amen.**

M. **Blagoslovio vas svemogući Bog, † Otac, i Sin, i Duh Sveti.**
P. **Amen.**

* ZADNJE EVANĐELJE.

S. **Dóminus vobíscum.**	M. Gospodin s vama.
M. **Et cum spíritu tuo.**	P. **I s duhom tvojim.**
S. **† Inítium sancti Evangélii secúndum Joánnem.**	M. **† Početak svetog evanđelja po Ivanu.**
M. **Glória tibi, Dómine.**	P. **Slava Tebi, Gospodine.**

M. U početku bijaše Riječ i Riječ bijaše u Boga i Bog bijaše Riječ. Ova bijaše u početku kod Boga. Sve je po njoj postalo i bez nje ništa nije postalo što je postalo. U njoj bijaše život i život bijaše svijetlo ljudima. I svijetlo svijetli u tami, i tama ga ne obuze. Poslan bi čovjek od Boga, komu bijaše ime Ivan. Ovaj dođe sa svjedočanstvom da svjedoči za svijetlo, da svi vjeruju po njemu. On ne bijaše svijetlo, nego da svjedoči za svijetlo. Bijaše svijetlo istinito, koje obasjava svakog čovjeka koji dolazi na ovaj svijet. Na svijetu bijaše i svijet je po njemu postao, a svijet ga ne upozna. K svojima dođe i svoji ga ne primiše. A koji ga primiše, dade im vlast da budu djeca Božja, onima koji vjeruju u ime Njegovo, koji nisu rođeni ni od krvi, ni od volje tjelesne, ni od volje muževljeve, nego od Boga. (Ovdje pokleknemo.) **I Riječ je tijelom postala i prebivala među nama i vidjesmo slavu Njegovu, slavu kao jedinorođenoga od Oca, puna milosti i istine.**

M. **Deo grátias.**	P. **Bogu hvala.**

Iza tihe sv. Mise misnik s pukom moli tri puta **Zdravo Marijo**, jedamput **Zdravo Kraljice**, jednu molitvu za uzvišenje sv. Crkve i drugu za zagovor sv. Mihovila. Na koncu tri puta reče: **Presveto Srce Isusovo**, a puk odgovori: **Smiluj nam se!**

Sv. Juraj, mučenik

— 23 travnja —

Moderni povjesničari nastoje da što jasnije i tačnije opišu život i mučeništvo sv. Jurja, vojnika i mučenika IV stoljeća.

Lažni spisi i sumnjivi opisi života sv. Jurja.

Već malo iza njegove smrti i kasnije za Križarskih vojna nikoše kojekakve neistinite ili nevjerodostojne vijesti o njegovom životu i mučeništvu. Razne legende i glasovi o netemeljito dokazanim čudesima, što većinom dođoše s istoka, potamniše pravu sliku i uzdrmaše vjeru o njegovom mučeništvu. Sve ove spise, pisane većinom na grčkom jeziku, rimska Crkva ili ih isključuje ili ih ne drži vjerodostojnim te ih izluči iz liturgijskog štiva.

Vojnički tribun. Sveti Juraj ubija zmaja.

Rodno mjesto sv. Jurja, nije stalno, da li je Lydda u Siriji ili Mitylene u Kapadociji. Godina njegova rođenja misli se da je 280). O njegovim roditeljima znade se samo

da su bili kršćani podrijetlom iz Palestine. Još kao dijete bi odgojen i poučen u kršćanskoj vjeri. Primivši naobrazbu odgovarajuću njegovom položaju i imućstvu, posveti se, kao i otac mu, vojničkom staležu. Svojim ponašanjem, bistrinom uma, otmjenošću u postupanju i općenju s drugima zadobi povjerenje i poštovanje svojih starješina, te u carskoj vojsci Dioklecijana dođe do časti i stepena tribuna. Jedan rukopis iz XIII vijeka i »zlatna legenda« od bl. Jakova de Voragine pripisuju mladom časniku ovo junačko djelo: Kada je jednom sv. Juraj prolazio Libijom da dostigne svoju četu, dođe u grad Silene i vidi mnoštvo naroda gdje izlazi iz grada, svi tužni i žalosni. Propitavši se za uzrok tolikoj tuzi bi mu odgovoreno da se nedaleko grada nalazi golemi zmaj, kojemu moraju dnevno davati za hranu dvije ovce, ali budući je još mali broj ovaca, da je vladar odredio da se mjesto ovce dade po jedna djevojka, tako da svaki dan uz jednu ovcu moraju žrtvovati jednu djevojku na koju pade kocka. Toga dana kocka je pala na kraljevu kćer i odatle silna žalost u gradu. U času baš kada su pratili djevojku k zmaju, pristupi Juraj k njoj, zaustavi je i učinivši znak svetoga Križa baci se kopljem na zmaja, koji odmah pade onesviješten. Uzevši zatim pas djevojčin, sveza s njim zmaja i dovede tako pred kralja i narod, te im javi kako je znakom sv. Križa, zazvavši Božju pomoć, svladao zmaja. Kada je to narod čuo, odlučiše prigrliti sv. vjeru i pokrstiti se. Ova se legenda počela širiti za doba križarskih vojna, a pomogla je mnogim umjetnicima da zgodnim načinom prikažu borbu s napastima i neprijateljem, prikazujući u rimskom tribunu odrješitog vjernika koji se bori proti neprijatelju ljudskog roda i napasniku.

Dioklecijanovo progonstvo. Sv. Juraj se javno priznaje kršćaninom.

Početkom IV stoljeća za vladanja okrutnog Dioklecijana počeše ponovno bjesniti silna progonstva kršćana da

bi ih uništili. Osobitom pak žestinom su se isticala progonstva u Nikomediji što ih je ondje provađao Cezar Galerij. Po svim ulicama bijaše izvješen edikt (ukaz) po kojemu su sve crkve morale biti porušene, a onima koji se budu priznali kršćanima, imaju se oteti sva prava ili moraju žrtvovati poganskim bogovima. Videći tolike nepravde i progonstva, sv. Juraj stade javno to žigosati i osuđivati te ustade na obranu kršćana. To je pak na njega tako djelovalo da je sve svoje imanje i sav svoj novac podijelio siromasima, a svoje robove pusti na slobodu. Riješen tako svih veza i briga svjetovnih, još odrješitije i slobodnije ustaje na obranu sv. vjere i na sjednicama i na najsvečanijim zabavama, ističući da je kršćanska vjera jedina prava vjera,

kojoj da i on pripada, i javno je i bez straha ispovijeda. Car ga svjetovaše neka bude oprezniji i neka misli na svoju budućnost i svoj lijepi položaj te neka žrtvuje bogovima. Sva ta nagovaranja i prijateljska savjetovanja ne samo da ga ne pokolebaše u sv. vjeri, nego ga još više učvrstiše. Sve muke kojima ga mučiše, hrabro je izdržao oslanjajući se na pomoć i milost Božju te ostade pobjednikom.

Obraćenje carice Aleksandre. Smrt sv. Jurja.

Uza sva okrutna progonstva kršćani se dnevno sve to više množahu, ali Dioklecijan ne popušta. Caricu Aleksandru je silno mučilo što kršćani nevini toliko trpe. Jednom se usudi ona kazati caru Dioklecijanu da je ona, videći muke što ih kršćani rado i bez straha podnose, došla do uvjerenja da Kristova vjera mora uistinu biti prava vjera, koju da želi i ona prigrliti. Čuvši to car, odmah je preda mučiteljima, a s njom i tri njezina sluge koji se također priznaše kršćanima.

Sred svih tih muka, prijetnja i bjesnila, sv. Juraj ostaje nepokolebiv, i svi nagovori i prijetnje Dioklecijanove ne uspjevaju. Videći Dioklecijan ustrajnost i nepokolebivost Jurja, zapovijedi neka ga svežu za konjski rep i neka tako vuku ulicama Nikomedije do izvan grada, gdje mu se mora glava odrubiti. To je po mišljenju raznih crkvenih povjesničara bilo početkom IV stoljeća. Tijelo mu bi preneseno u Diaspolis (Palestina).

Svetkovina i pokroviteljstvo sv. Jurja.

Dvojbeno je da li je sv. Juraj pao mučeničkom smrću baš na 23 travnja 303 god. U starim naime kalendarima nalazi se riječ »memoria« (spomen) mjesto riječi »natalis« (rođenje za život vječni po smrti) i odatle se porodila sum-

nja. Ali njegova svetkovina već od davnina slavila se toga dana u istočnoj i zapadnoj Crkvi.

Veliko štovanje prema ovome svecu nalazimo po svim evropskim zemljama, kao što i mnogobrojne crkve njemu u čast podignute. Zaštitnikom je ratnika, boraca, križara, konjanika, oružara i t. d. Ubrojen je također između onih petnaest svetaca nazvanih »Pomoćnici« ili »Zagovornici«, koje obično svijet zazivlje u potrebama i nevoljama.

Vojnički i viteški redovi.

Od svih imena što ih nalazimo u kalendaru, ime sv. Jurja se najviše spominje kao ime zaštitnika raznih vojničkih redova, koji su osnovani u raznim evropskim državama.

Najstariji red je konstantinski red sv. Jurja, koji datira još iz IV. stoljeća.

U Španjolskoj Red sv. Jurja od Alfane bi osnovan u god. 1363, a g. 1399 bi pripojen najstarijem opće poznatom i glasovitom redu Naše Gospe od Montesa.

U Francuskoj Franche-Comtè plemić de Miolans sagradi još god. 1390 kapelicu u čast sv. Jurju i u društvu više plemića ustanovi zadrugu pod imenom i zaštitom toga sveca.

U Austriji car osniva g. 1468 redovničko-vojnički red; u Rusiji carica Katarina II osnuje g. 1769 red sv. Jurja za vojničke zasluge. Papa Pavao III ustanovi u Raveni red sv. Jurja, kojemu je bila zadaća da brani papinsku državu i ostale krajeve od navala razbojnika i t. d.

Osim toga u raznim stranama svijeta mnoga mjesta, okružja, brda i predjeli nose ime sv. Jurja.

Sve ovo nam je dokazom koliko je rašireno štovanje sv. Jurja i kako je od uvijek kršćanima bilo milo.

Sv. Misa — žarište našeg duhovnog života

III. SUDIONIŠTVO VJERNIKA SA EUHARISTIJOM KAO »SAKRAMENTOM«.

Pošto smo proučavali sv. Misu kao Blagoslovine (t. j. u prvom redu od početka do Offertorija), zatim kao Žrtvu (t. j. osobito od Offertorija do Očenaša), promatrat ćemo je kao Sakramenat. Ovo nas na posebni način dovodi do onog dijela koji ide od Očenaša, kada u nebeskog Oca molimo svagdanji kruh, do konca Mise kad nebeskom Ocu zahvaljujemo skupa sa Isusom, koga smo u pričesti primili. Pogledajmo i ovdje na nebo da vidimo kako moramo sudjelovati također kod ovog trećeg dijela Mise.

Kraljevstvo se nebesko u sv. Pismu često isporeduje sa gozbom na koju su pozvani svi da blaguju jelo kojim ih poslužuje isti Isus. Odabranici kao da sjede za trpezom Gospodnjom. Hrane se vrhunaravnim istinama koje primaju u blaženom gledanju. Opojeni su nebeskim radostima koje im On sam pruža, združujući ih u nebeskoj slavi, s Bogom. Ovo je savršena Pričest, jer je bez posrednika. Koncil Tridentinski kaže: »Sam kruh anđeoski što ga ljudi na zemlji blaguju pod koprenom Euharistije, sveci na nebu blagovati će bez ikakovih prilika.« (5, 22, c. 8.)

Euharistija se naziva kruhom anđeoskim. Njega moramo blagovati da živimo u zajednici s Bogom kao nebeski duhovi. Ovaj je kruh sam Isus, koji s neba dolazi na zemlju da nam dade već ovdje svoj božanski život.

Kad je Isus najavio Euharistiju, reče: »Ja sam kruh živi koji sam s n e b a sišao. Ko jede od ovoga kruha, živjet će u v i j e k e, a kruh kojeg ću ja dati, tijelo je moje. Zaista, zaista vam kažem, ako ne budete jeli tijela Sina Čovječanskoga, ne ćete imati života u sebi. Tko blaguje moje tijelo, ima život vječni.« (Iv. 6.) A kada svećenik pričešćuje, kaže: »Tijelo Gospodina Našega Isusa Krista neka čuva dušu tvoju za život v j e č n i. Amen.« Kao zahvalu kaže: »Neka nam, Gospode, ovaj vremeniti dar bude za v j e č n i spas.«

»Blagujući žrtvu postajemo dionici oltara«, kaže sv. Pavao (I Kor. 10). Sveci na nebu postaju dionicima zasluga Kristovih na križu, hraneći se duhovnom hranom Božjom, preko blaženog gledanja. Zasluge Kristove neprestano izlaze iz njegovog čovječanstva i trajno uzdrže odabrane na stupanj nebeske slave. »Jagnje je — kaže sv. Ivan — svijetlo koje obasjava sve stanovnike nebeskoga grada Božjega.« (Apok. 21.)

I mi ovdje na zemlji, blagujući sv. Euharistiju, postajemo dionicima zaslugâ žrtve Kristove na križu koju svećenik obnavlja na oltaru. Žrtva koja se tajanstveno prikazuje na oltaru u sv. Misi, bitno je jednaka onoj na Kalvariji. Na Kalvariji se nijesmo mogli pričestiti, ali da to uzmognemo, Krist je ustanovio gozbu Posljednje Večere. Zahvaljujući ovoj Božanskoj ustanovi, u kojoj se Isus nalazi pod prilikama kruha i vina, možemo se izjednačiti sa žrtvom na Kalvariji primajući je kao hranu. »Uzmite i blagujte, jer ovo je Tijelo moje. Uzmite i pijte, jer ovo je Krv moja« — kaže Spasitelj. Pretvorba i Pričest nijesu odijeljene, ali su, po božanskoj odredbi, postavljene da služe jedna drugoj. Blagovanje je Žrtve sastavni dio Mise. Stoga ga ne smijemo dijeliti od čina Posvećenja, jer je ono njegov sastavni dio. Blagujući Žrtvu postajemo potpuni sudionici sv. Mise.

»Kalvarija je — kaže P. de Condren — sve zaslužila, ali nije ništa primjenila; Misa ništa ne zaslužuje, ali sve primjenjuje.« Euharistija kao sakramenat izlijeva u naše duše božja dobročinstva što nam ih zaslužuje prinos krvi Isusove na oltaru. Otac nebeski, umilostivljen ovim prinosom, daje nam poljubac mira i pomirenja. Ovo je uloga sv. pričesti kod sv. Mise. Bez sumnje dostaje samo duhovna sv. pričest, ali je mnogo uspješnija sakramentalna.

»Podaj, svemogući Bože — kaže svećenik u Kanonu — da svi koji učestvujemo pri ovoj žrtvi blagujući presveto tijelo i krv Tvoga Sina, napunimo se svakoga blagoslova i milosti.« Evo uostalom kakove uspjehe postizavamo u sakramentalnoj sv. pričesti, a koji su naznačeni i u molitvama prije i poslije sv. pričesti: »Gospodine

Isuse Kriste, izbavi me ovim presvetim tijelom i krvlju svojom od svih mojih grijeha i svih nevolja; ne daj da se nikada ne rastavim od Tebe, koji s istim Bogom Ocem i Duhom Svetim živiš i kraljuješ, Bog po sve vijeke vjekova.« - »Gospodine Isuse Kriste, neka mi blagovanje Tvojega tijela, kojega se ja nedostojan usuđujem primati, ne bude na sud i propast, nego neka mi po Tvojoj milosti brani i liječi dušu i tijelo; koji živiš i kraljuješ s Bogom Ocem u jedinstvu Duha Svetoga.« - »Čašu spasenja uzet ću, i izbavit će me od mojih neprijatelja.« - »Neka tijelo Tvoje, Gospodine, koje sam primio, i krv koju sam pio, prionu uz moje srce, i ne daj da u meni, koji sam okrijepljen čistim i svetim tajnama, ostane ikakova grješna ljaga; koji živiš i kraljuješ u vijeke vjekova.«

U zadnjem se Evanđelju kaže: »Riječ bijaše život, a život bijaše svijetlo ljudima. Svijetlo istinito, koje obasjava svakoga čovjeka koji dolazi na ovaj svijet. S v i m a k o j i g a p r i m i š e, dade im vlast da budu djeca Božja, koji vjeruju u ime njegovo i koji su od Boga rođeni. I Riječ je tijelom postala i prebiva među nama.« Crkva čita ovaj dio Evanđelja sv. Ivana jer se on potpuno realizuje u sv. Pričesti kad primamo Isusa i postajemo djeca Božja.

Svaki Postcommunio u našem Misalu opisuje veličanstvene uspjehe sv. pričesti. Njihov sadržaj moli svećenik po Prikazanju. »Bože, daj da se mi otajstvom ove vode i vina združimo s Božanstvom onoga koji se je udostojao biti dionikom našega čovječanstva.« Voda, koja pretstavlja kršćane, pomiješala se je sa vinom; vino je postalo krvlju Kristovom; kršćani su sjedinjeni sa Isusom. I doista, kako kažu sveci, Pričest djeluje u nama ono što je Pretvorba djelovala na kruh i vino. Riječima Posvećenja kruh i vino pretvara se u tijelo i krv Isusovu. Preko Isusa i mi se moramo potpuno posveti Bogu. Stoga su sveci željili biti kao svete prilike u kojima stanuje sam Krist.

Kao što hranu koju primamo, asimiliramo i pretvaramo u svoje tijelo, tako se, pomoću Euharistije koju blagujemo, na neki način pretvaramo u Krista. Trava koju pojede životinja, gubi život i

pretvara se u savršeniji organizam; životinja koju mi jedemo, gubi život da nas hrani. Tako i Isus apsorbira nas, toliko više koliko više naša duša umire sebi. Naravski da ove riječi ne smijemo uzeti doslovno. »On mijenja onoga koji ga blaguje, ali se on ne mijenja u onoga koji ga blaguje« — kaže sv. Augustin. »Ovim otajstvom — nadodaje sv. Ćiril Jeruzalemski — postajemo c o n c o r p o r e i e t c o n s a n g u i n e i C h r i s t i.« - »On se miješa s nama, i mi postajemo njegovim tijelom ne samo preko vjere, nego stvarno« — kaže sv. Ivan Zlatousti. Zato i Paschasije Radbert veli, premda preveć smiono: »Bože, ti si moja bit.« Tačnije ćemo reći sa svetim Pavlom: »Ne živim više ja, nego u meni živi Krist.«

Na ovaj način Misa postaje »n a š o m« Misom. Veliki Svećenik, koji se je nekad žrtvovao na križu i prolio posljednju kap svoje krvi; Veliki Svećenik koji je poslije, sa svojim slavnim ranama, ušao u Svetinju nad Svetinjama, gdje se pretstavlja kao jagnje na oltaru; Veliki Svećenik koji je, u času Posvećenja, sašao pod dvostruke euharistijske prilike da nam živo predoči svoju smrt na Kalvariji, gdje je njegova krv bila odijeljena od tijela — sada kao svećenik i žrtva silazi na oltar našega srca da se prikaže Ocu, izjednačujuć nas na neki način sa svojim prinosom. Isus je, možemo na koncu reći, ustanovio Euharistiju u obliku hrane, koju svi blagujemo da postanemo svi jedno tijelo, mistično tijelo Kristovo, i da se pridružimo svećeništvu svoga poglavice upravo zato da nas privede k vjeri u Presv. Trojstvo, što je ujedno i kršćanska vjera, »koja — kako kaže sv. Toma — počinje na križu, a svršava u nebu«.

»Svi koji blagujemo isti kruh, činimo jedno tijelo«, kaže Apostol. »Učinak je sv. Euharistije — piše sv. Toma — da stvara jedinstvo mističnoga tijela Kristova.« (III. q. 82.) Katekizam Koncila Tridentinskoga kaže: »Svrha je Euharistiji da sve vjernike združi u jedno mistično tijelo Kristovo. Euharistijske prilike, naime kruh, koji je sastavljen od mnogo zrnaca žita, i vino, koje je sastavljeno od više zrna grožđa, pokazuju kako smo mi svi, jedan s drugim, usko spojeni vezom sv. Pričesti, te činimo samo jedno tijelo.« -

»Da — kliče sv. Augustin — ako hoćete razumijeti što je Krist, slušajte sv. Pavla, koji govori: Vi ste tijelo Kristovo i njegovi udovi. A tijelo ste Kristovo i njegovi udovi jer se vaša tajna d o v r š a v a n a s t o l u G o s p o d n j e m.« (Serm. 272.)

Sakramentalna je Pričest sredstvo koje je zamislila ljubav Isusova da svojoj svećeničkoj službi dade svu puninu i na ovoj zemlji, kako je ima na nebu, zahvaljujući duhovnoj Pričesti odabranih, koja nam se kod sv. Mise često doziva u pamet po spomenu Svetih, osobito u molitvi C o m m u n i c a n t e s.

Sv. Ivan, u Apokalipsi, piše kako je vidio mnoštvo mučenika na oltaru pred Bogom, i oni čekaju da se njihov broj nadopuni s onima koji još na zemlji moraju trpjeti za Isusa.

Po našim se oltarima nalaze utisnute kosti mučenika da se pokaže kako su oni svoju krv pomiješali sa krvlju Golgotskog mučenika. Treba da i naše duše po našim tjelesima, koja su kao oltari na koje u Pričesti silazi Isus, znadu podnijeti svagdanje mučeništvo kršćanskog života i da vladanjem, potpuno protivnim ovomu svijetu, svjedoče za Isusa kao što su svjedočili mučenici. U ovom je pogledu Euharistija, taj izvor slave Svetima, najuzvišenija, jer nas ona izjednačuje sa Isusom u njegovoj sakramentalnoj službi i s njim nas propinje na križ. On je, kako smo vidjeli, bio žrtva svoje svećeničke službe, a i nama pomaže da s Njime postanemo i svećenici i žrtve svoje svećeničke službe.

Prigodom Euharistijskog kongresa u Rimu djeca su se pričestila u Koloseju, preko Misâ koje su se govorile na onim mjestima gdje je mnoštvo kršćanskih mučenika prolilo svoju krv. Krist je silazio na ove oltare i svoje patnje spajao sa patnjama mučenika. Hostije koje su postale tijelom Isusovim, bile su napravljene od zrnja što su dječaci kroz više vremena skupljali u vrećicama. Ovo je za njih bila žrtva namijenjena za uspjeh kongresa. Tako je njihovo svakdašnje žrtvovanje bilo na neki način uronjeno u velikoj žrtvi na Golgoti.

U istom se duhu služi Misa u Tyburnu i Londonu pod vješalima, jer su mnogi svećenici i vjernici bili na njih osuđeni na smrt zbog mržnje na njihovu vjeru u Isusa. U Parizu je neka pobožna ratna udovica poklonila plavu odoru svoga muža, koji je pao na bojnom polju, da od nje naprave glavne trake misnice. Tako je plemenitu žrtvu svog muža-oficira, preko Mise, prikazala onomu na križu.

„Je li to bilo u Viny-u ili u Courcelette-u? — piše mons. Landrieux — zaboravio sam, ali u Kanadi je bilo svakako. Pripovijedali su mi slijedeći događaj: Bilo je to one večeri kada se je 22 bataljon hrabro borio sa zamjernom hrabrošću, na kojoj mu je čestitao maršal Foch poslavši mu, po poslaniku Fayolle, zastavu časti. Neki mladi ranjenik, ranjen na smrt, zazove svećenika. Malo dalje ležao je momak, također teško ranjen, jer mu je bomba odnijela obe ruke. On se dovuče do umirućega, odriješi ga i reče mu: »Imam na sebi sv. Otajstvo, uzmi ga i pričesti se!«

Promećući po krvavim prsima svećenika, umirući nađe posvećenu hostiju, pokritu krvlju, i pričesti se prije smrti.

Ovo mi je drhtavim glasom pričala pretsjednica nekog ženskog ratnog udruženja u Ottawi, kanadska Francuzica.

Ona je dodala: »Gospodine, mi smo darovale svoju djecu Francuskoj. Oni se više ne vraćaju. Neka spavaju ondje gdje su pali, na poljima koja su pila njihovu krv. Ali ćemo Vam izraziti jednu želju. Žito je na grobovima mnogo krepče. Kad se vratite tamo dolje, ako budete moći, pošaljite nam, na uspomenu krvave Pričesti 22 bataljuna, nekoliko klasova žita koje sada zrije po kanadskim grobovima. Mi ćemo ih primiti kao relikviju. Ovo ćemo žito posijati po kanadskoj zemlji, i domalo će ga biti dosta da pravimo hostije za sve crkve u Kanadi.«

Obećao sam, i jučer (21 IV 1921) ispunio sam obećanje, zahvaljujući zauzetnosti župnika opustošene župe. Poslao sam vrećicu žita, pune dvije šake, što su mi ga dali svi stanovnici Courcelette, jer su svi htjeli sudjelovati kod ovoga dara."

Ovako se je junaštvo Kanađana, zahvaljujući ovim Misama i hostijama, preko kršćanskih majki, združilo sa mukom Isusovom na Kalvariji.

Tako i sve naše biće mora biti u vezi sa sv. Misom, te sve naše patnje i čine moramo sjediniti sa Golgotskom žrtvom. Oh, kako bi takav običaj promijenio naš život i podao bi pravo značenje našim sv. Pričestima, koje bi tada, u punom smislu riječi, bile živo sudioništvo sa žrtvom na oltaru i obnavljanje one na križu! Tada bismo mi u sv. Misi sebe prikazivali zajedno sa Isusom i rado bismo primali svagdanje naše križeve na sve veću slavu Presv. Trojstva.

Ako se budemo sve češće pobožno pričešćivali i po pričesti živjeli, doći ćemo do zadnje sv. pričesti na času smrti, kada će Bog zahtijevati da Mu sve naše biće žrtvujemo i prikažemo kao uzvišeni poklon skupa sa Isusom na križu. Ovako će se ispuniti riječi Bossuet-ove, koji je savjetovao da kod umirućih pobudimo čuvstva Isusova koja je imao kada je svoj život prikazao na križu.

Sv. Grgur kaže: »Kad je sv. Benedikt vidio da mu se približuje smrt, zapovijedi da ga učenici prenesu u oratorij što ga bijaše sagradio u čast sv. Ivana Krstitelja. Ondje je, poduprt od svojih učenika, stajao na nogama i pričestio se tijelom i krvlju Gospodnjom pod sv. Misom. Zatim je pružio ruke i usred molitve ispustio dušu.«

Kad sv. Pričest imade ovo značenje, lako ćemo razumijeti koliko je važno za vjernike da se na nju priprave skupa sa svećenikom, da se skupa sa svećenikom pričeste i skupa s njim zahvale. Ovu je zahvalu Sv. Otac propisao sebi, biskupima i svećenicima. Završava se pjesmom trojice židovskih dječaka (canticum trium puerorum), koja je kao preludij onoga što na nebu čine 4 životinje koje pretstavljaju četiri prirodne sile (čovječja glava, lavovo tijelo, orlova krila, i bikove noge), a ujedno je veličajna himna koju Isus, kao Veliki Svećenik stvorova, pjeva Bogu sa svima koji su s njime združeni, bilo u duhovnoj, bilo u sakramentalnoj sv. pričesti.

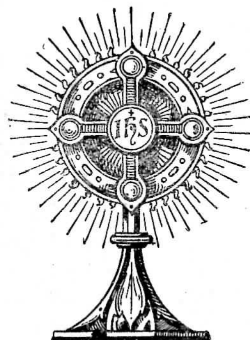
Kako je uzvišen ovaj hvalospjev! Stoga ga i mi, sa sv. Crkvom, usvojimo u času kada Isus pjeva u nama! Ovo je posljednje sred-

stvo da potpuno sudjelujemo sa sv. Misom, koja je, od početka do konca, postala »n a š o m«, jer smo znali usvojiti i molitve sv. Crkve i žrtvu Isusovu...

ZAKLJUČAK.

Pokazao sam kako moramo sudjelovati kod sv. Mise. Najprije moramo slušati molitve svećenika i, kad je moguće, odgovarati mu skupa sa ministrantom. Zatim kako moramo usvojiti Ž r t v u I s u s o v u na oltaru, velikodušno se prikazujući i žrtvujući u duhu Golgote. Na koncu kako moramo dovršiti naše sjedinjenje sa Isusom, svećenikom i žrtvom, primajući preko Mise, u sv. Pričesti, n j e g o v S a k r a m e n a t. »Ovako ćemo već na zemlji — kaže P. de Condren — upoznati svećeničku službu Isusovu, koju će on, vječni svećenik, neprestano vršiti prikazujući sebe i sve udove svoga mističnoga tijela kao vječno posvetilište na slavu Božju. Jer baš onda bit će savršeno Isusovo posvetilište kada bude on prikazivati zauvijeke sve svoje udove, koji su s njime združeni i koji su dio njegove pobjede, i svoje tijelo u svoj svojoj punini i savršenosti kojih prije nije imalo.«

Preveo: G i a c o n i A n t e, bogoslov.

Kristovi mučenici

MUČENIŠTVO SV. POLIKARPA U SMIRNI

Nastavak (vidi br. 15, str. 41, god. III.)

12. Dok je on to i još drugo govorio, bio je oduševljen i veseo, a njegovo lice bilo je puno miline. Prokonzulove riječi nisu ga uzdrmale i nije se nimalo pokolebao, tako da je prokonzul bio izvan sebe od bijesa, te je poslao glasnika koji je nasred stadiona triput zaviknuo: »Polikarpo je priznao da je kršćanin!« Kad je glasnik to izgovorio, cijelo je mnoštvo pogana i Židova, koji su boravili u Smirni, s razjarenim gnjevom i divljom vikom vikalo: »To je učitelj Azije, otac kršćana, rušitelj naših bogova, koji uči mnoge da ne žrtvuju i da se ne mole bogovima!« — Tako vičući zahtijevali su od aziarha Filipa (pretsjednika pokrajinskog vijeća rimske provincije Azije), neka pusti lava na Polikarpa. On odgovori da ne može, jer je borba sa zvijerima već svršila. Tada stadoše jednodušno vikati neka se Polikarpo živ sažeže. Moralo se, naime, ispuniti što mu je bilo objavljeno u slici uzglavlja, kad se je, videći ga u molitvi u ognju, okrenuo pratiocima i proročkim duhom rekao: »Živoga će me sažeći!«

13. To se je dogodilo vrlo brzo, brže nego se može reći. Mnoštvo donese u čas iz radionica i kupališta drva i sušnja, a osobito su Židovi, kako je to kod njih običaj, kod toga pomagali. Kad nanijeđe gorivo, Polikarpo svuče cijelo gornje odijelo, otpasa se i pokuša izuti obuću. Toga prije nije činio, jer su se uvijek vjernici natjecali, tko će ga se prvi dotaknuti, pošto su ga već pred mučeništvom radi njegovog lijepog života resile sve kreposti. U čas oko njega nakupiše drva, koje bijaše pripravljeno za lomaču. Kad ga htjedoše još i čavlima pribiti, reče: »Ostavite me tako! Onaj, koji mi je dao da pretrpim smrt u ognju, dati će mi

i jakost da mirno i nepokolebivo stojim na lomači, i ako me ne drže vaši čavli.«

14. Nisu ga pribili, nego privezali. A on, rukama svezanim na leđima kao ovan iz velikog stada, izabran za žrtvu, pripravljen za ugodnu žrtvu Bogu, pogleda prema nebu i reče: »Gospodine Bože svemogući, Oče tvojega ljubljenog i blagoslovljenog Sina Isusa Krista, po kojem upoznasmo tebe, Bože Anđelâ i sile i svega stvorenoga i cijeloga roda pravednika, koji žive pred tvojim licem! Veličam te, što si me učinio vrijednim da u ovaj dan i sat u broju tvojih mučenika budem dionikom kaleža tvojega Krista, za uskrsnuće na vječno življenje duše i tijela u beskonačnosti Duha Svetoga. Primi me danas u njihovo društvo pred tobom kao bogatu i ugodnu žrtvu, kako si me pripravio, otkrio mi i ispunio želju, neprevarljivi, istiniti Bože. Hvala ti za ovo i za sve, slava ti po vječnom i velikom svećeniku Isusu Kristu, tvojemu ljubljenome Sinu, po kojem tebi i njemu u Duhu Svetome slava sada i na sve vijeke. Amen.«

15. Čim je izgovorio »amen« i završio molitvu, ložači zapale lomaču. Zaplamsa jaki oganj i mi, kojima je to bilo dano, vidjesmo veliko čudo. Određeni smo da i drugima javimo, što se je dogodilo. Plamen napravi nekakvu šupljinu, te kao jedro kojeg vjetar napne, zaokruži tijelo mučenikovo, dok je on stajao u sredini, ali ne kao meso koje izgara, već kao kruh u peći ili zlato i srebro u talionici. Osjetismo također prijatan miris, kao da bi se širio miris tamjana ili koji drugi ugodan miris.

16. Kad bezbožnici vidješe da oganj ne će moći da proguta njegovog tijela narediše krvniku neka pristupi i probode ga bodežem. Tako je i učinio. Iz rane šikne val krvi tako, da se je oganj utrnuo, a mnoštvo se je čudilo, što je tolika razlika između nevjernika i izabranika. Jedan je

između ovih izabranika svakog udivljenja vrijedan mučenik Polikarpo, koji je za naših dana bio apostolski i proročki učitelj, biskup katoličke crkve u Smirni. Svaka riječ koja je izišla iz njegovih ustiju ispunila se je i ispunit će se.

17. Kad je zavidnik, klevetnik i zlobnik, neprijatelj roda pravednika, vidio veličinu njegova mučeništva i njegov od početka neokaljani život, i da je, ovjenčan krunom neraspadljivosti, dostigao žrtvu pobjede, nastojaše svim silama da ne bi mi odnijeli njegovo tijelo, jer su mnogi željili imati njegovo sveto tijelo. Nadahne dakle, Niketa, oca Herodova i brata Alkina (Alke je bila kršćanka u Smirni), da bi pošao k prokonzulu, da ne bi izručio njegovo tijelo, jer »da bi mogli ostaviti Propetoga i ovoga počeli častiti kao boga«. Tako su govorili, jer su ih nagovarali i silili Židovi koji su, također, pazili kad smo ga htjeli uzeti iz vatre. Ne znaju oni da mi ne možemo nikada ostaviti Krista, koji je trpio za spasenje svih, koji su spašeni na svijetu, nevini za griješnike i da ne možemo nikoga drugoga častiti kao Boga. Njemu se molimo, jer je Sin Božji. Mučenike dostojno ljubimo kao učenike i nasljedovatelje Gospodinove, jer su svome Kralju i Učitelju bili nepokolebivo odani. O da bi i mi postali njihovi drugovi i saučesnici!

18. Videći, da su Židovi počeli praviti buku, stotnik ga dade položiti nasred lomače i sažeći, kako je to kod njih običaj. Tako kasnije pokupismo njegove kosti, dragocjenije od dragulja i krasnije od zlata, i sahranili ih na dolično mjesto. Tu ćemo se skupljati, kako budemo mogli, te ćemo s radošću i veseljem, pomoću Gospodinovom, slaviti rođendan njegova mučeništva u spomen onima, koji već svršiše boj, a za vježbu i pripravu onima, koje još čeka.

19. To je vijest o blaženom Polikarpu, koji je s Filadelfijcima bio dvanaesti mučenik u Smirni, a koji je jedini u

življoj uspomeni kod svih, tako da i sami pogani posvuda o njemu govore. Nije bio samo slavan učitelj, nego i odličan mučenik, čije mučeništvo po Kristovom evanđelju svi nastoje nasljedovati. S postojanošću pobijedio je opakog prokonzula, te je primio vijenac beskonačnosti i zajedno s apostolima i svim pravednicima u radosti slavi Boga i Oca svemogućega i uzveličaje našega Gospodina Isusa Krista, Otkupitelja duša naših i vođu naših tjelesa i pastira katoličke crkve po svemu svijetu.

20. Molili ste nas da vam opširnije otkrijemo što se je dogodilo, a mi vam to u ovom pismu u glavnom poručujemo po našem bratu Markionu. Kad to pročitate, pošaljite poslanicu braći na onu stranu (t. j. u istočnu Frigiju i Pisidiju), pa da i oni slave Gospodina, koji izabire između svojih službenika.

A Njemu, koji nas svojom milošću i svojim darom može nas svekolike privesti u svoje vječno kraljevstvo po Jedinorođenome Sinu svome Isusu Kristu, Njemu slava i čast, vlast i veličanstvo na vijeke! Pozdravite sve svete (tako su se kršćani između sebe nazivali)! Pozdravljaju vas svi koji su ovdje i Evarist, pisac, sa kućom svojom.

21. Blaženi Polikarpo je umro mučeničkom smrti 2. dan mjeseca ksantika (ovaj je mjesec počimao 22. veljače, prema tome sv. Polikarpo je bio mučen 23. veljače), sedmi dan pred kalendama mjeseca marta (to je način rimskog brojenja. Od marčinih kalenda (1. marta) sedam dana natrag, dakle: 23. veljače), u veliku subotu u 8 sati (t. j. u 2 sata popodne). Dao ga je uhvatiti Herod, za Filipa Tralskoga velikog svećenika, za prokonzula Statija Kvadrata, a za Kralja na sve vijeke našega Gospodina Isusa Krista. Njemu slava, čast, veličanstvo i vječni prijestol od koljena do koljena. Amen.

Pijo X obnovitelj crkovne glazbe

UTJEŠAN BILANAC.

A sada budi nam dozvoljeno jedno pitanje. Ako bi duh Sv. Oca Pija X iz slave koju, nadamo se, uživa, napeo uho na pjevanje u našim crkvama, sjemeništima i zavodima, bi li se našao zadovoljan? Sigurno bi.

Profana naime muzika, koju je on nazvao sablažnjivom, ne čuje se već; naprotiv u mnogim se mjestima čuje muzika pravo crkovna, lijepa i dobro izvađana. Grgursko pjevanje, koje je on toliko ljubio, sada se ljubavlju proučava i pobožno se izvađa u mnogim sjemeništima i zavodima, kao i u nekim crkvama. Papinska pak škola proširila se je u sjajne dvorane i opskrbila se krasnim potrepštinama te odličnim i izvrsnim učiteljima; k tome se diči što imade za vrhovna tajnika Njegovu Uzoritost crkovnoga kneza, kardinala Gaetana Bisleti-ja. Taj je isti gospodin pokroviteljem Talijanskog Saveza Sv. Cecilije, tog vrlo zaslužnoga udruženja, koje je utemeljeno već g. 1870 od opće obljubljenoga opata o. Ambroza Amelli-ja, još onda kad je bio u Milanu kao Don Guerino Amelli. Kašnje mu je na čelu bio nezaboravni o. Anđeo De Santi, koji povećavši njegovu aktivnost počam od kongresa u Vincenci god. 1923, a osobito zadnjih 12 godina neumornim žarom, mnogo je doprinio za proširenje crkovne muzike. Tako dandanas možemo ustanoviti da Cecilijanske Škole u mnogim biskupijama uzgoje svake godine nekoliko dobrih učitelja korskoga pjevanja i vrijednih župskih orguljaša. U našim pak crkvama čujemo malu djecu, koja pjevaju grgursko pjevanje što su ga naučili u školama za ura katekizma. Katol. Akcija radi također oko gajenja i promicanja crkovne glazbe i natječe se u crkovnom pjevanju s revnošću oko katehizacije naroda; u sjemeništima je propisana škola crkovnoga pjevanja, a u nekima je uvedena metodična pouka u sviranje harmoniuma, tako da su mladomisnici gotovi učitelji crkovnoga pjevanja. Mise i večernje se pjevaju svake nedjelje, te vjernici pridružuju svoje glasove zvonkim glasićima svojih mališana. Pače grgursko pjevanje, toliko cijenjeno od Pija X, došlo je u čast i kod profesijonalnih glazbenika do tolike mjere, da mu u počast otvoriše vrata liceja i kraljskih konservatorija. Grgursko pjevanje prokrčuje sebi put i u osnovne i građanske državne škole.

Crkovna polifonija ide pravcem koji joj je zacrtao i pokazao Sv. Otac Pijo X.

Kompozicija Petra Luja Palastrine i drugih starih stručnjaka nalaze se u rukama proučavatelja, koji ih tumače, poučavaju i izvađaju plemenitim natjecanjem. I njihovo opet oponašanje dalo je na svijetlo djela koja zaslužiše opće priznanje.

Što je pak najvažnije, sv. Božje službe postadoše sabranije, intimnije, pobožnije, kakove je baš htjela ona sveta duša, Pijo X.

Obzirom na ovo možemo, cijenim, mirne duše zaključiti da će se duh svetoga Vrhovnoga Svećenika kojega spominjemo, naći veseo i zadovoljan plodovima što no ih dade njegov »Motu proprio«.

Ako ipak još dosta veliko polje rada ostaje, uvažit će sigurno on s nama zajedno da je umjetnost teška i dug do nje put. Utjehom se ipak može ustanoviti da svi imadu dobru volju i da svi imadu vruću želju kako bi namakli potrebita sredstva, da ne samo rad započnu, nego da ga i proslijede.

Bog dao da se ispuni ta svih nas želja. Međutim tko može, neka pomože propagandom, savjetom, štampom, školom, dobrim primjerom, da obnova grgurskoga pjevanja uznapreduje, da naše crkve odzvanjaju Božjim pohvalama, da se pjeva kako Crkva hoće, i to njezinim pjevanjem u potpunom savezu naredbama velikih vrhovnih svećenika Pija X i Pija XI. D. J. D.

(Svršetak.)

Liturgijski pokret

»Katolička Riječ« - Split - u svom ovogodišnjem uskrsnom broju donosi slijedeće:

„LITURGIJSKI DAN ZA SPLITSKO-MAKARSKU BISKUPIJU.

Prama zaključcima i željama našeg prvog liturgijskog kongresa u Hvaru, održavat će se u raznim biskupijama ove godine liturgijski tečajevi ili liturgijski dan. Tako je dijecezanski odbor za splitsku biskupiju odredio da se i u splitskoj biskupiji poradi u tom smislu. U društvima Katoličke Akcije u Splitu i u Trogiru održavat će se kratki liturgijski tečaj sa ovim programom:

1) Sv. Misa u povijesti kršćanstva. 2) Sv. Misa u dogmatskom smislu. 3) Sv. Misa u katoličkoj liturgiji. Osim ovih načelnih predavanja držat će se jedno informativno predavanje o smjernicama liturgijskog pokreta u svijetu.

Iza tečaja priređuje se za splitsku biskupiju »Liturgijski dan«. Bit će izlet iz Splita, Trogira, Kaštela i ostale okolice u Solin. Na solinskim ruševinama, na Manastirinama (na oltaru konfesije mučenika i biskupa sv. Dujma i ostalih mučenika) služit će se pod otvorenim nebom svečana sv. Misa sa prigodnom homilijom. Istodobno će se izletnicima osvijetliti povijest kršćanskog života u starom Solinu s osobitim obzirom na liturgiju.

Dan će se naknadno javiti. Bit će svakako još ovog proljeća.

Tečaj će biti za sve slojeve, jer je liturgija blago svakog vjernika."

Poznato nam je da će se isto provesti i u drugim nekim biskupijama, što nas osobito veseli.

Poruke i molbe uprave

Pri preuzimanju izdavanja lista upravili smo molbu svim prijateljima liturgijskog pokreta da bi se zauzeli oko proširenja ovog jedinog našeg liturgijskog tjednika, a svim pretplatnicima i povjerenicima smo preporučili da na vrijeme, redovito i tačno šalju pretplatu. U tu svrhu bio je svakome i priložen ček.

Već su prošla četiri mjeseca trećeg godišta, ali nažalost veoma malo ima odaziva ovoj našoj molbi. Poznato je sa kolikim se poteškoćama moramo boriti i sa kolikom žrtvom preuzesmo na sebe ovaj teret. Mi moramo tiskari redovito plaćati za tiskanje, jer je i tiskara u neprilici i na sto muka, a naši pretplatnici spavaju.

Ponovno ovim molimo sve pretplatnike da nam što prije podmire pretplatu, a povjerenike da nam redovito šalju — barem mjesečno — obračun i doznače odgovarajući iznos.

Opstanak našega lista ovisi o tačnom plaćanju pretplate. Molimo još svoje pretplatnike, a osobito one koji mogu, da bi uz godišnju pretplatu priložili i koji milodar za »Život s Crkvom«, da se uzmogne uzdržati, jer inače morat će se prestati izlaženjem.

Novac se šalje na br. ček. računa 38.028 (»Zvijezda Mora« — Biskupski Ordinarijat - Hvar).

Neki pretplatnici su primali sve izašle brojeve i nikada nijesu vraćali lista, a sada iza već izašlih 18, 19 brojeva vraćaju list sa naznakom »n e p r i m a«. Oni koji su tako mislili, imali su odmah javiti da neće primati ili pak podmiriti pretplatu za već izašle brojeve, a onda javiti da dalje ne misle primati list.

M o l i m o d a s e u v a ž i !

KNJIŽNICA »ZVIJEZDA MORA« - HVAR.

Kod Biskupskog Ordinarijata u Hvaru te kod Knjižare Narodne Prosvjete, Zagreb, Kaptol 29; Hrvatske Knjižare, Split, i Akademije »Regina Apostolorum«, Sarajevo, Koroščeva 15, mogu se dobiti ova izdanja Knjižnice »Zvijezda Mora« - Hvar:

1. »Hitler i katolici« (poslanica njemačkih biskupa), preveo kan. don J. Dorotić - - - - - - - - - - - - - - - - - - Din 1
2. Msgr. J. Pizzardo: »Katolička Akcija«, preveli bogoslovi hvarske biskupije (str. 60) - - - - - - - - - - - - - - - - Din 5
3. Msgr. M. Pušić: Temeljna kršćanska krepost :Ljubav Boga i bližnjega (katolici i domovina, katolici i komunizam i t. d.), pastirska poslanica 1935 (str. 36) - - - - - - - - - - - - - - Din 2
4. Msgr. R. Fontenelle: »Mali katekizam Katoličke Akcije«, preveo biskup Pušić - - - - - - - - - - - - - - - - - - - Din 1
5. Msgr. M. Pušić: »Specijalizirani pokreti Katoličke Akcije« (Jocizam i Jacizam) - str. 48 - - - - - - - - - - - - - Din 3

Naručuje se kod Knjižnice »Zvijezde Mora« -- Hvar. Cijena Din 32 uključivo poštarinu. Novac se šalje na ček. račun br. 32.193 (Biskupski Ordinarijat, Knjižnica »Zvijezda Mora«, - Hvar).

Imprimatur! Hvar, 9. XI. 1934. Br. 2492/34. † Miho, biskup.

Liturgijski list »ŽIVOT S CRKVOM« izlazi sedmično.
Izdaje: »Zvijezda mora«, Hvar, kamo se šalju pretplate, narudžbe i reklamacije (broj čekovnog računa 32.193).
Pretplata za cijelu godinu dinara 48. — Pojedini broj 1 dinar.

Odgovorni urednik: Sveć. Josip Kirigin, Hvar.
Tisak Leonove Tiskare, Split (zastupnik Josip Dadić).